

บทที่ 5

บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิเคราะห์เพลงพื้นบ้าน(เจรีียง กันตรึม) ของจังหวัดสุรินทร์ ผู้ศึกษามุ่งที่จะเก็บรวบรวมเพลงเจรีียง กันตรึม จำนวน 100 บทเพลง ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งมุ่งศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมทั้ง 4 ด้าน และศึกษาการแพร่กระจายของวงเจรีียง กันตรึม ในจังหวัดสุรินทร์ โดยมีความมุ่งหมาย และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า จากการศึกษาวิเคราะห์จึงสรุปอภิปรายผลและให้ข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนของสังคมกลุ่มชนเขมรอีสานใต้ ในด้านสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ด้านค่านิยมและความเชื่อ จากเพลงพื้นบ้าน (เจรีียง กันตรึม) ของจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาการแพร่กระจายของวงเจรีียง กันตรึมในจังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมกลุ่มชนเขมรอีสานใต้ จากเพลงพื้นบ้าน (เจรีียง กันตรึม) ในจังหวัดสุรินทร์ครั้งนี้ ผู้ศึกษามีวิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้แบ่งขั้นตอนของการรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย
  - 1.1.1 เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเจรีียง กันตรึม
  - 1.1.2 เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเพลงพื้นบ้านและภาพสะท้อน

สังคม

- 1.1.3 เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และวัฒนธรรมกลุ่มชนเขมรอีสานใต้

2. รวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ติดต่อกับผู้เกี่ยวข้องกับ เจรีียง กันตรึม ในจังหวัดสุรินทร์ เพื่อแจ้งจุดประสงค์ใน

การเก็บข้อมูลและทำความเข้าใจกับผู้บอกเพลง

รวบรวมบทเพลงเจรีียง กันตรึม จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 100 เพลง

เขียนเนื้อเพลงโดยใช้พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์และเครื่องหมายในภาษาไทย ให้อ่านตรงกับเสียงในภาษาเขมรมากที่สุด จากนั้นแปลเนื้อความเป็นภาษาไทยเพื่อความเข้าใจในความหมายและเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์

สัมภาษณ์ ผู้ขับร้องเจรีียง กันตรึม และสัมภาษณ์ผู้รู้เกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมในด้านสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี ด้านค่านิยมและความเชื่อ ที่ปรากฏในเจรีียง กันตรึม โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ สมุดจดบันทึก และแบบสัมภาษณ์

ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการแพร่กระจายของวงเจรีียง กันตรึม ในจังหวัดสุรินทร์

2. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ผู้ศึกษามีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารใน 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า

2.3 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์ทั้งหมดตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ได้ตั้งไว้ ดังนี้ วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมด้านสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี ด้านค่านิยมและความเชื่อ และรวบรวมข้อมูลสรุปการแพร่กระจายของวงเจรีียง กันตรึม ตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

การนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าเรื่อง เจรีียง กันตรึม : วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมกลุ่มชนเขมรอีสานใต้ ในครั้งนี้ผู้ศึกษานำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

บทที่ 4 วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมกลุ่มชนเขมรอีสานใต้จากเพลงเจรีียง กันตรึม

บทที่ 5 บทสรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

3. ชั้นสรุปผลและอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

ในชั้นนี้จะดำเนินการสรุปและอภิปรายผลของการศึกษาค้นคว้าโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Analitical Description) พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมกลุ่มชนเขมรอีสานใต้ จากเพลงเจรีียง กันตรึม ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ด้านค่านิยมและความเชื่อ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเพลงเจรีียง กันตรึม ของศิลปินตามวงต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัดสุรินทร์ ทั้งจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ การสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม บันทึกข้อมูลเพลงเจรีียง กันตรึม เป็นลายลักษณ์อักษร แล้วนำบทเพลงทั้งหมดจำนวน 100 เพลง มาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในด้านต่าง ๆ ตามที่ปรากฏในบทเพลงดังต่อไปนี้

- 1 ภาพสะท้อนสังคมเด่นชัดในด้านสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ คิดเป็นร้อยละ 17
- 2 ภาพสะท้อนสังคมเด่นชัดในด้านเศรษฐกิจและอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 13
- 3 ภาพสะท้อนสังคมเด่นชัดในด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี คิดเป็นร้อยละ 8
- 4 ภาพสะท้อนสังคมเด่นชัดในด้านค่านิยมและความเชื่อ คิดเป็นร้อยละ 62

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. ด้านสภาพชีวิตและความเป็นอยู่

ปรากฏภาพด้านสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ทั้งหมด 7 ประเภท ได้แก่ ลักษณะของชาวเขมรมักมีผิวสีดำคล้ำ สภาพชีวิตลำบากยากจน ชีวิตผูกพันกับธรรมชาติ วิถีชีวิตการเกษตร ความเป็นอยู่พอเพียง ชีวิตที่รื่นเริงมีความสุข วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปตามความเจริญด้านวัตถุ

1.1 ลักษณะของชาวเขมรมักมีผิวสีดำคล้ำ ชาวเขมรโดยมากมีลักษณะผิวสีดำคล้ำทั้งหญิงและชาย เพราะบรรพบุรุษเผ่าพันธุ์เขมรมีลักษณะผิวเช่นนี้ อีกปัจจัยหนึ่งก็คือการตรากตรำทำงานหนักต้องอาศัยความอดทนต่อแดด ฝน คลุกคลีกับดิน น้ำ จึงทำให้สภาพผิวพรรณดำคล้ำแห้งกร้าน นอกจากนี้ยังปรากฏชาวเขมรมีผมหยิกโดยเฉพาะชายชาวเขมร

1.2 สภาพชีวิตลำบากยากจน ชาวเขมรมีความทุกข์ยากลำบากมาตั้งแต่โบราณ เพราะการทำมาหากินในดินแดนที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์พื้นที่แห้งแล้งและกันดาร มีอาชีพอย่างเดียว

คือการทำเกษตร โดยเฉพาะการทำนาต้องอาศัยความอดทน ใช้เวลาตลอดทั้งปีจึงจะได้ข้าวมา
รับประทาน แม้ปัจจุบันนี้เทคโนโลยีอำนวยความสะดวกมากขึ้น แต่ชาวเขมรที่อยู่ในท้องถิ่นชนบท
ก็ยังมีฐานะยากจนอยู่มาก

1.3 ชีวิตผูกพันกับธรรมชาติ ด้วยสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ มีภูเขา ลำห้วย ท้องทุ่ง
ความเจริญทางด้านวัตถุสิ่งก่อสร้างยังไม่มีมากนัก ทำให้วิถีชีวิตของชาวเขมรดำเนินควบคู่กับ
ธรรมชาติ การประกอบอาชีพทำมาหากินโดยมากอยู่กับผืนดินและผืนน้ำ เช่น ปลูกข้าว ปลูกผัก
จับปลาเพื่อนำมาประกอบอาหาร

1.4 วิถีชีวิตการเกษตร ชาวเขมรอีสานใต้ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก มีพื้นที่ของทุ่งนา
กว้างขวางมาก ในบริเวณท้องทุ่งนาจะมีการขุดบ่อเลี้ยงปลา ทำแปลงปลูกผักต่าง ๆ บริเวณบ้าน
จะเลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย โดยเฉพาะควายจะใช้ในการไถนาด้วย ถึงแม้ในปัจจุบัน
จะมีเครื่องจักรสำหรับไถนาแล้ว แต่การใช้แรงงานควายก็ยังมีให้เห็นอยู่

1.5 ความเป็นอยู่พอเพียง ความพอเพียงในการดำรงชีพอยู่ของคนเขมรที่ประกอบอาชีพ
การเกษตร ทำนา เลี้ยงปลา ปลูกพืช ผัก ต่าง ๆ หลังจากว่างจากการทำเกษตรชาวเขมรหลาย
ครัวเรือนจะทอผ้าไหมเป็นอาชีพเสริม นอกจากทอเพื่อนำมาใช้เองแล้วยังนำไปจำหน่ายสร้าง
รายได้เพิ่มขึ้นด้วย เพราะการทำมาหากินบนพื้นดินที่อาศัยอย่างค้ำค้ำจึงทำให้ชาวเขมรในปัจจุบัน
มีความเป็นอยู่ที่ดี รู้จักใช้ รู้จักเก็บและรู้จักออม เพื่อคลายความทุกข์ยากลำบาก ส่งเสริมให้มี
การศึกษาเพื่อนำความรู้มาพัฒนาท้องถิ่น

1.6 ชีวิตที่รื่นรมย์มีความสุข ด้วยอุปนิสัยของชาวเขมรที่ชอบความสนุกสนานรื่นเริง จะพบ
เห็นจากงานบุญต่าง ๆ ที่ชาวเขมรมีความสุขกับการทำบุญ มีการร้องรำทำเพลง โดยเฉพาะเล่น
เพลงกันตรึมจะสร้างความสนุกสนานได้เป็นอย่างดี

1.7 วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปตามความเจริญด้านวัตถุ ชาวเขมรอีสานใต้จะรับรู้สื่อเทคโนโลยี
ได้เช่นเดียวกับคนไทยทั่วไป ฉะนั้นความเจริญต่าง ๆ จึงเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของชาว
เขมร ไม่ว่าจะเป็น การก่อสร้างบ้านเรือน เครื่องใช้ไฟฟ้า น้ำประปา การแต่งกายตามสมัยนิยม
มีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่มีใช้ในบ้านของชาวเขมรที่มีฐานะดี
ส่งผลให้เกิดความนิยมในวัตถุเทคโนโลยีนั้น ๆ ผลดีคือความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน
ผลเสียคือค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ลูกหลานบางคนใช้สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านั้นในทางที่ผิด เช่น
ขับรถจักรยานยนต์เที่ยวเตร่ ใช้เงินซื้อเหล้าดื่มและมั่วสุมอบายมุข

2. ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

ปรากฏภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจและอาชีพทั้งหมด 6 ประเภท ได้แก่ อาชีพทำนา

อาชีพรับจ้างทั่วไป อาชีพทอผ้าไหม อาชีพค้าขาย อาชีพเลี้ยงช้าง และอาชีพเย็บผ้า

2.1 อาชีพทำนา ชาวเขมรมีอาชีพหลักคือการทำนา แทบทุกครัวเรือนจะต้องมีที่นาและทำนาตามฤดูกาลคือช่วงต้นฤดูฝน ชาวนาจะไถ หว่านกล้า แล้วดำ จนกระทั่งข้าวแตกรวงพร้อมที่จะเก็บเกี่ยวในช่วงกลางฤดูหนาว ผลผลิตที่ได้คือข้าวเจ้าซึ่งส่วนหนึ่งจะเก็บไว้รับประทานและอีกส่วนนำไปขาย

2.2 อาชีพรับจ้างทั่วไป เป็นอาชีพที่ชาวเขมรอีสานได้ส่วนใหญ่จะใช้เวลาว่างหลังจากการทำเกษตร เพื่อเดินทางไปรับจ้างทำงานตามเมืองใหญ่ ๆ เช่น เข้ากรุงเทพฯ ฯ เพื่อรับจ้างก่อสร้าง ขั้บรถสามล้อรับจ้าง เป็นต้น

2.3 อาชีพทอผ้าไหม ชาวเขมรในหลายครอบครัวที่ใช้เวลาว่างจากการทำเกษตร ในการทอผ้าไหม โดยเริ่มจากการปลูกหม่อนเลี้ยงตัวไหม แล้วนำมาผ่านขั้นตอนการทำเส้นไหม จากนั้นจึงนำเส้นไหมมาทอเป็นผ้า ด้วยภูมิปัญญาของชาวเขมรนอกจากนำมาสวมใส่ในชีวิตประจำวันแล้ว ยังนำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

2.4 อาชีพค้าขาย เป็นอาชีพที่พบเห็นได้มากเพราะการค้าขายมีในทุกชุมชนของชาวเขมร เช่น การค้าขายที่ตลาด การค้าขายสินค้าภายในบ้าน ส่วนใหญ่จะเป็นจำพวกพืชผักสิ่งของที่ได้จากธรรมชาติ ผลผลิตทางการเกษตรหรือสิ่งที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ เช่น กระจาด ตะกร้า กระซอน เป็นต้น และมีสินค้าอื่น ๆ อีกมากมาย ทำรายได้เสริมเป็นอย่างดี

2.5 อาชีพเลี้ยงช้าง ช้างถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีกลุ่มคนเขมรเลี้ยงช้างเป็นอาชีพ ใช้ช้างในการลากซุงหรือลากวัตถุที่คนไม่สามารถลากได้ต้องอาศัยแรงของช้างที่สำคัญฝึกให้ช้างแสดงความสามารถต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาชมในงานช้าง ซึ่งเป็นงานประจำปีของจังหวัดสุรินทร์

2.6 อาชีพเย็บผ้า หญิงชาวเขมรบางคนมีความสามารถตัดเย็บเสื้อผ้าไว้ใช้เอง และรับเย็บผ้าของผู้อื่นที่มาว่าจ้าง จะทำอยู่ในบ้านไม่มีร้านประจำ เป็นการสร้างรายได้ยามว่างจากการทำงานบ้าน

3. ด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี

ปรากฏภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ทั้งหมด 11 ประเภท ได้แก่ วัฒนธรรมของชาวพุทธ การยึดมั่นในจารีต ประเพณี ประเพณีบวชนาค ประเพณีแต่งงาน ประเพณีแซนโดนตา ประเพณีเล่นตรด พิธีเรือมมมวัด พิธีมังกวลจองโด ศิลปะการแสดงพื้นบ้านเรือมอันเร ศิลปะการแสดงพื้นบ้านเรือมอาโย และศิลปะการแสดงพื้นบ้านเจี๋ยง กันตริ่ม

3.1 วัฒนธรรมของชาวพุทธ ชาวเขมรจะนับถือศาสนาพุทธเป็นหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ และดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนของศาสนา มีวัฒนธรรมของการเข้าวัดทำบุญ กราบไหว้พระ ให้ความเคารพพระสงฆ์ ทุกบ้านจะมีพระพุทธรูปตั้งบูชา เมื่อถึงวันพระจะนำดอกไม้ธูปเทียน กราบไหว้บูชา และสวดมนต์ขอพรพระ เป็นวิถีของชาวพุทธที่เห็นทั่วไปในท้องถิ่นชาวเขมร

3.2 การยึดมั่นในจารีต ประเพณี คำสั่งสอนของบรรพบุรุษที่ยึดถือจารีต ประเพณี ข้อปฏิบัติต่าง ๆ ของชาวเขมร ให้ประพฤติตนเป็นคนดี เช่น ชายไม่ล่วงละเมิดหญิงก่อนแต่งงาน ผู้ที่มีครอบครัวจะต้องไม่นอกใจคู่ครอง มิฉะนั้นจะถูกประณามจากสังคม

3.3 ประเพณีโบราณชาด ชาวเขมรอีสานใต้ ส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ เมื่อลูกชายมีอายุครบ 20 ปี บริบูรณ์ ก่อนจะมีครอบครัว พ่อแม่จะต้องจัดการบวชเพื่อให้ได้ศึกษาพระธรรมในพุทธศาสนา เป็นการสืบทอดพระศาสนาและทำบุญทดแทนคุณพ่อแม่ ซึ่งส่วนมากจะทำก่อนเทศกาลเข้าพรรษา สิ่งที่เขาขาดไม่ได้คือจะต้องมีพิธีเซ่นไหว้บอกกล่าววิญญาณบรรพบุรุษด้วย

3.4 ประเพณีแต่งงาน หรือเรียกว่า แซนการ์ ในภาษาเขมร เมื่อฝ่ายชายและฝ่ายหญิงตกลงใจที่จะแต่งงานกัน จะต้องบอกกล่าวญาติผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่ายเพื่อปรึกษาหาฤกษ์ประกอบพิธี และจัดพิธีขึ้นที่บ้านฝ่ายหญิง โดยฝ่ายหญิงจะต้องเตรียมผ้าไหมเพื่อใช้ไหว้ญาติผู้ใหญ่ของฝ่ายชาย ซึ่งผู้รับไหว้จะต้องตอบแทนด้วยเงินผูกข้อมือเป็นจำนวนที่เหมาะสมกับของที่รับไหว้ นอกจากนี้สิ่งที่ขาดไม่ได้คือจะต้องมีพิธีเซ่นไหว้บอกกล่าววิญญาณบรรพบุรุษด้วย

3.5 ประเพณีแซนโดนตา หรือพิธีแซนโดนตาชาวเขมรถือว่ามีความสำคัญมาก กระทำปีละหนึ่งครั้งในวันแรม 14-15 ค่ำ เดือน 10 ก่อนถึงวันประกอบพิธีชาวเขมรส่วนใหญ่มักจะกลับมาบ้านเพื่อร่วมกันจัดหาสำหรับอาหารเซ่นไหว้วิญญาณบรรพบุรุษ เพื่อเป็นการระลึกถึงบุญคุณและแสดงออกถึงความกตัญญูตเวที

3.6 ประเพณีเล่นตรด ชาวเขมรนิยมเล่นในเทศกาลออกพรรษา งานกฐิน และเทศกาลสงกรานต์ โดยมีการร้องเพลงประกอบการเล่นดนตรีพื้นบ้าน มีผู้ร่วมรำจำนวน 15-20 คน แล้วเดินบอกบุญไปตามบ้านต่าง ๆ ผู้ที่ร้องนำจะรำพร้อมกับกระทุ้งด้วยไม้ผูกกระพรวนให้ได้ยินถึงเจ้าของบ้าน ผู้ใดร่วมทำบุญก็จะร้องอวยพรให้ผู้นั้นมีความสุขความเจริญ

3.7 พิธีเรือมมมัต หรือพิธีรำมมัต เป็นพิธีกรรมของคนเขมร โดยเชื่อว่าวิญญาณของบรรพบุรุษยังวนเวียนอยู่เพื่อคอยปกป้องรักษาคนในบ้าน เมื่อคนในบ้านเจ็บป่วยโดยรักษาทางแพทย์แผนปัจจุบันไม่หายก็จะประกอบพิธีเรือมมมัตขึ้นมา อัญเชิญวิญญาณบรรพบุรุษประทับร่างผู้ที่เข้าร่วมพิธีแล้วรำรำตามจังหวะเพลงเพื่อขจัดปัดเป่าสิ่งชั่วร้ายและรักษาอาการเจ็บป่วยให้หายไป

3.8 พิธีมังกวลของโต เป็นการพ้อนรำประกอบพิธีบายศรีสู่ขวัญของชาวเขมร ด้วยการ ใช้ด้ายผูกข้อมือ เพื่อให้ในการรับขวัญของผู้ที่กำลังจะจากบ้านหรือผู้ที่กลับมาบ้านหรือใช้ในการ ต้อนรับผู้ที่มาเยี่ยมเยือน โดยเพลงที่ใช้ร้องเป็นเพลงกันตรึม

3.9 ศิลปะการแสดงพื้นบ้านเรียมอันเร ชาวเขมรแสดงเรียมอันเร หรือ ลูตอันเร ในเทศกาล สงกรานต์ ซึ่งจะใช้สากที่ทำด้วยไม้เนื้อแข็งยาวประมาณ 3 เมตร จำนวน 1 คู่ ผู้เล่นชาย-หญิง ก็คู่ก็ได้ จะเล่นประกอบเพลงกันตรึมไม่มีเนื้อร้อง คล้ายการรำลาวกระทบไม้

3.10 ศิลปะการแสดงพื้นบ้านเรียมอาโย เป็นการร้องโต้ตอบกันด้วยเพลงเจี๋ยง เนื้อหา จะเป็นการเกี่ยวพาราสิกันระหว่างหนุ่ม - สาว ลูกคู่จะปรบมือสนับสนุนเป็นจังหวะ โดยร้องทีละคู่ จนครบทุกคู่ ทำรำส่วนใหญ่เป็นท่าจีบและแบมือ เรียกว่า อาโย ใช้แสดงในงานเทศกาลรื่นเริง

3.11 ศิลปะการแสดงพื้นบ้านเจี๋ยง กันตรึม เป็นการแสดงที่มีบทบาทในชีวิตประจำวัน และตอบสนองความนิยมของชาวเขมรมากที่สุด มักนิยมแสดงในทุกงานบุญ งานมงคล และงาน รื่นเริงต่าง ๆ อยู่เสมอ

4. ด้านค่านิยมและความเชื่อ

ปรากฏภาพสะท้อนด้านค่านิยมและความเชื่อทั้งหมด 15 ประเภท ได้แก่ ค่านิยมด้าน การอบรมสั่งสอน ค่านิยมด้านความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ค่านิยมด้านความรักของพ่อแม่ ค่านิยมด้านความเป็นผู้นำของชาย ค่านิยมด้านการเลือกคู่ครอง ค่านิยมด้านการเลือกลูกเขย ลูกสะใภ้ ค่านิยมด้านวัตถุและเทคโนโลยี ค่านิยมการตีแม่เหล็ก พ่อแม่นิยมให้ลูกเรียนถึงระดับ ปริญญา ผู้หญิงนิยมทาขมิ้น ค่านิยมกินหมากกินพลู ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา ความเชื่อ เกี่ยวกับเทวดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ และความเชื่อเรื่องคำสาบาน

4.1 ค่านิยมด้านการอบรมสั่งสอน ผู้ที่มีบทบาทอบรมสั่งสอนลูกมักจะเป็นแม่ เนื่องจาก แม่จะทำหน้าที่เลี้ยงลูกและอยู่กับลูกมากกว่าพ่อ ส่วนพ่อจะใช้เวลาอยู่กับการทำงานนอกบ้าน ชาวเขมรจะสอนลูกชายให้รู้จักทำงาน สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เมื่อโตขึ้นจะได้เป็นผู้นำ ครอบครัว และจะสอนลูกสาวให้รักษานวลสงวนตัวไม่ประพฤตินิด ระวังชายมาหลอกลวง จะต้อง มีระเบียบในการทำงานบ้านรวมทั้งเมื่อมีครอบครัวสามารถดูแลสามีและลูกได้

4.2 ค่านิยมด้านความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ชาวเขมรมีความเคารพต่อบรรพบุรุษ จะเห็น ได้จากการเซ่นไหว้วิญญาณบรรพบุรุษ ในประเพณีแซนโดนตา และงานบุญต่าง ๆ ชาวเขมรต้องมี พิธีเซ่นไหว้บอกกล่าววิญญาณบรรพบุรุษเสมอ เป็นการแสดงความกตัญญู และขอพรให้ปกป้อง รักษาลูกหลานที่อยู่ในปัจจุบัน

4.3 ค่านิยมด้านความรักของพ่อแม่ เป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่เพราะพ่อแม่ทำทุกอย่างได้เพื่อลูก

หาเงินส่งลูกเรียนได้ ถึงแม้ฐานะยากจนต้องขายวัวขายควาย หรือขายที่นา ก็ยินดีทำเพื่อให้ลูกได้เรียนสูง ๆ จะได้เป็นที่พึ่งพาของพ่อแม่ในยามแก่เฒ่า

4.4 ค่านิยมด้านความเป็นผู้นำของชาย หญิงชาวเขมรจะให้ความเคารพและให้เกียรติกับชายมาก เนื่องจากชายมีความสามารถมากกว่าและทำงานด้วยความขยันอดทนดีกว่า ชายจึงมีบทบาทเป็นผู้นำครอบครัว และเป็นผู้นำทางความคิด

4.5 ค่านิยมด้านการเลือกคู่ครอง มีค่านิยมเลือกหญิงหรือชายที่มีลักษณะผิวสีดำคล้ำ เพราะถือว่าผู้ที่มีผิวสีดำคล้ำเป็นผู้ที่ขยันทำงาน มีความอดทนสามารถช่วยกันทำมาหากินได้ ชายต้องมีลักษณะเป็นผู้นำ ทำงานเก่ง ส่วนหญิงต้องมีความเป็นแม่ศรีเรือน

4.6 ค่านิยมด้านการเลือกลูกเขย ลูกสะใภ้ พ่อแม่ของฝ่ายหญิงมักเลือกลูกเขยขยันทำงาน และถ้ามีฐานะดีหรือร่ำรวยก็จะเป็นที่ต้องการ ส่วนพ่อแม่ฝ่ายชายมักเลือกลูกสะใภ้ที่มีความเป็นแม่ศรีเรือนทำงานบ้านเก่ง ทำอาหารอร่อย สามารถดูแลสามีและลูกได้ดี

4.7 ค่านิยมด้านวัตถุและเทคโนโลยี เนื่องด้วยยุคสมัยที่มีความเจริญทางเทคโนโลยีเข้ามาในชีวิตชีวิตของชาวเขมร จึงมีค่านิยมวัตถุอันทันสมัยเหล่านั้น เช่น ผู้หญิงชาวเขมรหลายคน โดยเฉพาะวัยรุ่นมักแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าที่ทันสมัยใส่เครื่องประดับและใช้เครื่องสำอางตามความนิยม ส่วนบางครอบครัวจะซื้อรถจักรยานยนต์ให้ลูกขับ โดยไม่คำนึงถึงฐานะทางครอบครัวที่ยากจนต้องขายที่นาเพื่อเอาเงินไปซื้อวัตถุและเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

4.8 ค่านิยมการดื่มเหล้า ชาวเขมรโดยเฉพาะชายมักนิยมดื่มเหล้า เมื่อมีงานบุญต่าง ๆ จะพบเห็นการดื่มเหล้าเสมอ เป็นค่านิยมที่มีมาตั้งแต่โบราณ ชาวเขมรสามารถผลิตเหล้าไว้ดื่มเองเรียกว่า สราโท หรือเหล้าโท และจะดื่มในงานรื่นเริงต่าง ๆ หรือแม้แต่ชีวิตประจำวันก็จะรวมกลุ่มตั้งวงดื่มเหล้า สนุกเฮฮาประกอบด้วยเสียงเพลง

4.9 พ่อแม่นิยมให้ลูกเรียนถึงระดับปริญญา เพราะพ่อแม่เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาว่าจะสามารถพัฒนาคนให้มีความรู้ได้ และเมื่อเรียนจบปริญญาแล้วจะมีงานทำที่ดีสามารถทำงานหาเงินเลี้ยงครอบครัวให้มีฐานะที่ดีขึ้นได้

4.10 ผู้หญิงนิยมทาขมิ้น หญิงชาวเขมรมีการรักษาผิวพรรณให้แลดูนวลเนียนด้วยการทาขมิ้น ซึ่งจะพบเห็นการทาขมิ้นของหญิงชาวเขมรหลังจากการอาบน้ำ คล้ายการพอกหน้าพอกตัว ถือว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ไม่พึ่งพาสารเคมีจากเครื่องสำอาง

4.11 ค่านิยมกินหมากกินพลู จะพบโดยทั่วไปตามท้องถิ่นชนบทของชาวเขมร โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ บุคคลธรรมดาหรือพระสงฆ์นิยมกินหมากกินพลูในชีวิตประจำวัน เนื่องจากการกินหมากกินพลูมีมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ นอกจากนั้นจะพบเห็นในพิธีต่าง ๆ ของชาวเขมรมีการนำ

หมากพลูมาเป็นเครื่องเซ่นวิญญาณบรรพบุรุษ

4.12 ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา ชาวเขมรส่วนมากนับถือศาสนาพุทธและมีความเชื่อเรื่อง
บุญบาป เรื่องชาติภพ เรื่องวาสนาและเวรกรรม

4.13 ความเชื่อเกี่ยวกับเทวดา และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นความเชื่อที่อยู่คู่กับชาวเขมรตั้งแต่
อดีตถึงปัจจุบัน เพราะจะช่วยปกป้องคุ้มครองและรักษาให้ชีวิตดำเนินไปอย่างมีความสุข

4.14 ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ พบว่าชาวเขมรยังคงสืบทอดภูมิปัญญาเกี่ยวกับ
เวทมนตร์คาถาทางด้านไสยศาสตร์มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

4.15 ความเชื่อเรื่องคำสาบาน ส่วนใหญ่มักพบในเรื่องเกี่ยวกับความรัก ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
จะใช้คำสาบานเป็นเครื่องมือในการยืนยันความรักอันแน่วแน่ของตน

การแพร่กระจายของวงเจรีียง กันตริ้ม หรือความนิยมแพร่หลายของวงเจรีียง กันตริ้มใน
จังหวัดสุรินทร์มีดังนี้

วงเจรีียง หรือคณะเจรีียงที่มีชื่อเสียงในอดีตคือ คณะเจรีียงพ่อแสงจันทร์แม่ประยูรญาติ
คณะเจรีียงแม่ทองพลอน ซึ่งมีลูกศิษย์สืบทอดมาเป็นคณะเจรีียงในปัจจุบัน ได้แก่ 1. คณะเจรีียง
ไทยรุ่ง 2. คณะเจรีียงสายรุ่ง 3. คณะเจรีียงแหวนเพชร 4. คณะเจรีียงสายอาทิตย์ 5. คณะ
เจรีียงสมหวัง 6. คณะเจรีียงสุวรรณี เป็นต้น

การเจรีียง ประกอบด้วย ฝ่ายชาย 1 คน และฝ่ายหญิง 1 คน และคนเป่าแคนอีก 1 คน
(เรียกว่า เจรีียงเบริน มักได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน)การแต่งกาย ฝ่ายหญิงจะนุ่งผ้าไหมยาว
หรือสั้นตามสมัยนิยมในปัจจุบัน ฝ่ายชายจะสวมชุดสากลผูกเน็คไท หรือสวมเสื้อเชิ้ตแขนยาว
แบบสุภาพ ก่อนทำการเจรีียงจะต้องประกอบพิธีไหว้ครูเจรีียงด้วยเครื่องเซ่นหรือเครื่องบูชาครู
เจรีียง จากนั้นขึ้นเวทีเริ่มเจรีียงด้วยบทไหว้ครู ปฏิสันถารกับผู้ฟัง และเจรีียงบอกกล่าวถึงความ
สำคัญของงานนั้น ๆ มีการถาม-ตอบกันเป็นเรื่องราวต่าง ๆ

การว่าจ้างเจรีียงส่วนใหญ่คือช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยว เทศกาลออกพรรษา และงานบุญ
สำคัญต่าง ๆ ได้แก่ งานบวช งานกฐิน งานขึ้นบ้านใหม่ ต่ออายุคนชรา งานฉลองในวัด หรือ
แม้กระทั่งงานศพ งานทำบุญอุทิศ การเล่นเจรีียงมีบทบาทสำคัญ คือ จะช่วยผ่อนคลายความทุกข์
ความโศกเศร้าเสียใจ สำหรับงานมงคลสมรสชาวสุรินทร์ปัจจุบันไม่นิยมนำเจรีียงไปเล่น เพราะถือว่า
ไม่เหมาะสม ส่วนมากจะนำการเล่นกันตริ้มมาเล่นแทน โดยทำการแสดงบนเวที หรือสถานที่
ที่เจ้าภาพจัดไว้ให้

ปัจจุบันมีการพัฒนารูปแบบของเพลงพื้นบ้านเจียงเป็นเจียงซึ่ง โดยการนำเอาเครื่องดนตรีสากลมาผสมผสานกับแคนเพื่อให้ครีครื้นมีจังหวะที่รวดเร็วและสนุกสนานยิ่งขึ้น ลักษณะการเล่นยังคงรูปแบบการร้องโต้ตอบระหว่าง ชาย - หญิง เหมือนเดิม เนื้อหาสอดแทรกแง่คิดและคติเตือนใจ หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา และเหตุการณ์ปัจจุบัน

เจียงมีความสำคัญและได้รับความนิยมนอยู่ในวิถีชีวิตของชาวเขมรอีสานใต้ โดยควบคู่ไปกับการแสดง เจียงประเพณีของชาวเขมร เมื่อมีงานบุญต่าง ๆ จะต้องมีการเล่นเจียง วงเจียงจะทำการแสดงทุกที่มีกลุ่มชนเขมรอาศัยอยู่ โดยเฉพาะในเขตจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์และศรีสะเกษ ศิลปะการแสดงพื้นบ้านแขนงนี้ได้รับความนิยมไปไกลถึงต่างประเทศ เช่น คณะเจียงไทยรุ่ง คณะเจียงสายรุ้ง ทำการแสดงเผยแพร่วัฒนธรรมที่ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

คณะเจียงต่าง ๆ ได้รวมกลุ่มเป็นชมรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านสุรินทร์ เปิดโอกาสให้ผู้สนใจได้ศึกษาและฝึกเรียนเจียง จำนวนผู้สามารถเจียงได้มีไม่มากนัก ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มวัยผู้ใหญ่และวัยชรา เพราะเยาวชนรุ่นใหม่หันไปขับร้องเพลงไทยและเพลงสากล ไม่สนใจเจียงเพราะคิดว่าเซย์ไม่ทันสมัย จึงมีผู้กล่าวว่า “ถ้าหมอรุ่นพ่อรุ่นแม่นี้แล้ว เจียงก็ต้องหมดไปด้วย ยิ่งถ้าไม่มีคนพูดภาษาเขมรแล้ว เจียงก็สูญสิ้นไม่มีเหลือ”

วงกันตรึม หรือคณะกันตรึมมีการเล่นแตกต่างกันไปตามสมัยและนิยมเล่นเป็นคณะ ๆ คือ 1. คณะดาร์กั กันตรึมร็อก 2. คณะกันตรึมน้ำผึ้ง เมืองสุรินทร์ 3. คณะกันตรึมศรีฟ้า ดารณี 4. คณะกันตรึม ซอประยุกต์ สังวร พรสวรรค์ 5. คณะกันตรึมสมานชัย 6. คณะก้องสุรินทร์ 7. คณะกันตรึมบุญเฮื้อ เสียงสวรรค์ 8. คณะกันตรึมจันทร์หา เสียงเสน่ห์ 9. คณะกันตรึมยอดรัก โคนาสาม 10. คณะกันตรึมลอยทอง 11. คณะกันตรึมส่องแสง 12. คณะกันตรึมไพโรจน์ 13. คณะกันตรึมร็อกคองคย เป็นต้น

กันตรึมแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ กันตรึมแบบโบราณ มีนักร้องชายและหญิงประกอบเครื่องดนตรีคือ กลอง (สก็วล) และปี่อ้อ (ไปยอ) กันตรึมประยุกต์ มีนักร้องทั้งชายและหญิง มีนางรำและนักเต้น ประกอบเครื่องดนตรีสากลที่ใช้บรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีโบราณ ส่วนกันตรึมร็อก เป็นการผสมผสานเครื่องดนตรีสากลมาใช้บรรเลงให้มีจังหวะรวดเร็วสนุกสนานมากยิ่งขึ้น เป็นการดัดแปลงมาจากเพลงร็อกสากล ภาษาที่ใช้ขับร้องเป็นภาษาเขมรถิ่นไทยหรือเขมรสูง บางเพลงใช้ภาษาเขมรด่วน ๆ แต่บางเพลงก็ใช้ภาษาเขมรปนภาษาไทยเพื่อให้คนไทยที่พูดภาษาเขมรไม่ได้ เกิดความเข้าใจในความหมายของเพลง ซึ่งเนื้อเพลงจะแต่งตามสภาพชีวิตทั้งอดีตและปัจจุบัน

การแต่งกายของผู้แสดง ชาย นุ่งผ้าโจงกระเบน มีผ้าไหมคาดและมีผ้าไหมอีกผืนหนึ่ง พาดผ่านไหล่ทั้งสองข้าง โดยให้ชายผ้าห้อยอยู่ทางด้านหลัง ส่วนเสื้อใช้เสื้อแพรคอกลมแขนสั้น ส่วนกันตริ้มประยุกต์ก็จะสวมใส่ตามสมัยปัจจุบัน คือใส่เสื้อเชิ้ตนุ่งกางเกงขายาวที่เข้าชุดกันและกันตริ้มร็อกนักร้อง จะสวมใส่เสื้อยืดหรือเสื้อเชิ้ตนุ่งกางเกงยีน ส่วนหญิง นุ่งผ้าชิ้นใหม่พื้นเมือง เสื้อแขนกระบอก อาจมีสไบเฉียงก็ได้ ส่วนกันตริ้มประยุกต์ ก็จะสวมใส่ชุดตามสมัยนิยม และกันตริ้มร็อกนักร้องจะสวมใส่เสื้ออิตาลีรูปนุ่งกางเกงยีน

เครื่องดนตรีประกอบด้วย กลองกันตริ้ม (สก็วล) 2 ใบ ปี่อ้อ 1 เล้า ซอฮู้ 1 คัน ฉิ่ง 1 คู่ (เครื่องเป่าอาจเพิ่มขลุ่ยอีก 1 เล้า ก็ได้ และปัจจุบันมักนิยมเพิ่มกรับเข้าไปด้วย)

โอกาสที่เล่น กันตริ้มเล่นได้ในโอกาสทั่ว ๆ ไป ไม่ว่าจะเป็นงานมงคลหรืองานอวมงคล รวมทั้งการเล่นตามความเชื่อทางไสยศาสตร์ เช่น โฉลนมวัต บ็องบ็อด เป็นต้น แต่ที่นิยมนำไปเล่นกันมากได้แก่งานมงคลต่าง ๆ งานรื่นเริงประจำปีต่าง ๆ นิยมเล่นกันตริ้มในงานบุญสำคัญต่าง ๆ ได้แก่ งานบวช งานกฐิน งานขึ้นบ้านใหม่ งานทำบุญอุทิศ ต่ออายุคนชรา งานฉลองในวัด งานแต่งงาน หรือแม้กระทั่งงานศพ และงานบุญต่าง ๆ ตามแต่โอกาสสมควร โดยเฉพาะงานแต่งงานจะต้องมีการเล่นกันตริ้มเป็นการเล่นกลุ่มหรือจนถือเป็นประเพณีปฏิบัติหากไม่มีการเล่นกันตริ้มถือว่าเป็นงานแต่งงานที่ไม่สมบูรณ์แบบ

วงกันตริ้มในยุคปัจจุบันแตกต่างจากวงกันตริ้มในอดีต เนื่องจากปัจจุบันความเจริญทางเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทชีวิตของคนเขมรถิ่นไทย ศิลปะการแสดงกันตริ้มจึงมีการประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัยมีการดัดแปลงรูปแบบเนื้อร้อง ทำนอง และการแสดง ให้เกิดความสนุกสนาน สวยงาม มีการแสดงในกลุ่มชาวเขมรอีสานใต้และกลุ่มชาวเขมรที่อาศัยอยู่ทั่วประเทศไทย บางวงหรือคณะมีโอกาสไปแสดงให้ชาวเขมรที่อยู่ต่างประเทศ เช่น คณะกันตริ้มน้ำผึ้ง เมืองสุรินทร์ ทำการแสดงที่ประเทศญี่ปุ่น คณะศรีฟ้า ดารณี ทำการแสดงที่ประเทศอิตาลี เป็นต้น

การรักษาศิลปะการแสดงพื้นบ้านนี้เริ่มจากศิลปินกันตริ้มผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านการร้องและการแสดง รวมทั้งการเล่นดนตรี ต้องพัฒนาและอนุรักษ์รูปแบบดั้งเดิมไว้ โดยฝึกให้แก่เยาวชนรุ่นหลังได้รู้จักกันตริ้มและเปิดโอกาสให้มีการแสดงของเยาวชนบ่อย ๆ คนรุ่นใหม่หากเป็นลูกหลานชาวเขมรแล้ว จะต้องหันมาสนใจและเก็บรักษามรดกของบรรพบุรุษไม่ให้สูญสิ้น โดยการเรียนรู้สร้างจิตสำนึกให้รักในศิลปะแขนงนี้ กันตริ้มได้รับความนิยมมากกว่าเจริญ เพราะมีจังหวะที่รวดเร็ว สนุกสนานกว่า การแสดงมีความหลากหลายดึงดูดผู้ชมได้ดีกว่า การเป็นกันตริ้มประยุกต์และกันตริ้มร็อกในปัจจุบัน เกิดจากศิลปินได้ให้ความสำคัญกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป มีการดัดแปลงให้เข้ากับความต้องการของผู้ชม เช่น วงดาร์ก็กันตริ้มร็อก กันตริ้มร็อกคงคย เป็นต้น งานเพลงที่

มีทั้งภาษาเขมรและภาษาไทยผสมกันทำให้คนเขมรและคนไทยฟังเข้าใจ เกิดความบันเทิงทางเสียงเพลง วงกันตรึม ดังกล่าวจึงได้รับความนิยม ศิลปินไทยเพื่อสายเขมร คือ ยิ่งยง ยอดบัวงาม ได้สร้างผลงานเพลงภาษาเขมรร้องแปลเป็นภาษาไทย ในเพลงเจรีียง"ยิ่งยงสอนน้อง" ให้จังหวัดเจรีียง กันตรึม สร้างผลงานเพลง ที่มีชื่อเสียงได้ ฉะนั้นกันตรึมยังคงมีบทบาทมากกับวิถีชีวิตของชาวเขมร

เจรีียงและกันตรึม เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านของชาวเขมรอีสานใต้ เป็นเอกลักษณ์แสดงถึงวัฒนธรรมในแบบเฉพาะตน ควรที่ลูกหลานชาวเขมรสืบถอดและอนุรักษ์ต่อไป

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมกลุ่มชนเขมรอีสานใต้ จากเพลงพื้นบ้าน เจรีียงกันตรึม จำนวน 100 บทเพลง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาพสะท้อนสังคมด้านสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ ปรากฏวิถีชีวิตของชาวเขมรที่พึ่งพาอาศัยธรรมชาติ เพราะมีสภาพภูมิศาสตร์ที่เอื้อต่อการเกษตร มีแหล่งน้ำทางธรรมชาติ เช่น ลำน้ำมูล ลำห้วย หนองน้ำ การชลประทานเพื่ออุปโภคบริโภค แต่โช้วว่าการทำการเกษตรจะได้ผลดีเสมอ เมื่อถึงหน้าแล้ง ฝนทิ้งช่วง อากาศร้อนจัด พื้นดินแห้งผากแตกกระแหง น้ำตามแหล่งน้ำเหือดแห้ง ฝักร่นน้ำลดน้อยลง ความอดอยากจึงเกิดขึ้น เป็นช่วงเวลาของการดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของคนเขมร แต่สภาพชีวิตที่ยึดติดกับการเกษตร ประกอบกับสภาพความเป็นอยู่ยากจนแร้นแค้น ทำให้การทำมาหากินจึงอาศัยการปลูกข้าว ปลูกผัก จับปลาและสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติที่สามารถรับประทานได้ นั่นคือสภาพสังคมส่วนใหญ่ของชาวเขมร

บทเพลงเจรีียง กันตรึม ได้สื่อถึงความทุกข์ยากลำบาก ปัญหาชีวิตนานา เป็นการระบายความคับข้องใจของคนเขมร แม้บางครั้งจะมีความสุขสนุกสนานแต่ก็แฝงด้วยความทุกข์ระทม เพราะบรรพบุรุษชาวเขมรล้วนทุกข์ยากลำบากมาทั้งนั้น จะเห็นได้จากวิถีชีวิตประจำวันของชาวเขมร "หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน" "บุกป่าฝ่าดง" กลายเป็นกลุ่มชนที่มีลักษณะผิวพรรณดำคล้ำ ผมหยิก รูปร่างผอมบางทั้งชายและหญิง เมื่อชีวิตต้องทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยความทุกข์ยากมาโดยตลอด ความเหนื่อยล้า อ่อนแรง ชมชื่นใจ จึงต้องได้รับการระบายออกด้วยกิจกรรมที่สร้างความสนุกสนาน ร้องรำทำเพลง และการละเล่นต่าง ๆ โดยเฉพาะบทเพลงพื้นบ้านเจรีียง กันตรึม เป็นเพลงที่ขับร้องประกอบเครื่องดนตรีของชาวเขมร ได้แก่ กีน (แคน) ตริ้ว(ซอ) จรวง (เป็) จเปย (พิณ) สกิวล (กลอง) ด้วยจังหวัดและทำนองที่หลากหลาย

ปัจจุบันชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขมรอีสานได้ดีขึ้นเป็นลำดับ เพราะความเจริญในหลาย ๆ ด้าน ทางราชการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชาวชนบทให้อยู่ดีกินดี ให้ชาวบ้านรู้จักการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง สามารถเลี้ยงชีพตัวเองและครอบครัวโดยไม่มีหนี้สิน มีการทำการเกษตรเป็นหลัก และมีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ เช่น ค้าขาย ทอผ้า รับจ้าง ประกอบอุตสาหกรรมในครัวเรือน นอกจากนี้ยังปลูกฝังให้ลูกหลานได้ศึกษาหาความรู้ถึงระดับปริญญา เพราะเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาว่ามีประโยชน์สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพและนำความรู้มาพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญขึ้นได้

เนื่องด้วยเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าไปมาก สังคมกลุ่มชนเขมรอีสานได้จึงได้รับผลกระทบทั้งในแง่ของผลดีและผลเสีย ผลดีก็คือ เทคโนโลยีต่าง ๆ ช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า น้ำประปา เครื่องมือสื่อสาร อุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ อีกมากมาย เป็นความเจริญที่ได้รับเทียบเท่าสังคมไทยทั่วไป แต่ความเจริญด้านวัตถุเหล่านี้ส่งผลเสียในด้านความฟุ่มเฟือย ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น การทำเกษตรที่แต่เดิมเคยใช้วิถีธรรมชาติต้องมีสารเคมีเจือปนในที่ดินทำกินทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ผู้คนแสวงหากินทำ เกิดการย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองหลวง หนุ่มสาวและผู้ใหญ่วัยทำงานหลายครอบครัวต้องใช้ชีวิตต่างถิ่น ทั้งลูกหลานให้ตายาย คนชราเฝ้าเลี้ยงดู นอกจากนี้ปัญหาของเด็กและวัยรุ่นที่ฟุ่มเฟือยหลงวัตถุนิยมและวัฒนธรรมตะวันตก เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ รถจักรยานยนต์ ส่งผลให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมค่อย ๆ หดไป เพราะการไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ไม่ประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนของปู่ย่าตายาย

แต่อย่างไรก็ตามสังคมโดยรวมของกลุ่มชนเขมรอีสานได้ในปัจจุบันยังสงบสุขด้วยวิถีชีวิตที่ดำเนินรอยตามบรรพบุรุษ มีชีวิตเรียบง่ายประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ อาหารหลักคือ ข้าวเจ้า ปลาจ่อม ปลาแห้ง ปลาย่าง ปลาด้ม น้ำพริกผักจิ้ม เป็นต้น ของหวานได้แก่ ผลไม้พื้นบ้านทั่วไป เช่น กล้วย น้อยหน้า มะม่วง มะพร้าว เป็นต้น และขนมพื้นบ้านได้แก่ ขนมซาค ขนมเนียงล ขนมกันตาราง ขนมกระมอล ขนมมูก ขนมเนียงเล็ด เป็นต้น เพราะรุ่นพ่อแม่รุ่นปู่ยายังยึดถือจารีตประเพณีและวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม

2. ภาพสะท้อนสังคมด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ปรากฏความยากจนของชาวเขมรจากอดีตถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะชาวเขมรในเขตชนบท ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา เนื่องด้วยเศรษฐกิจของการแสวงหารายได้ยังไม่แพร่หลาย การทำมาหากินเพื่อให้ชีวิตอยู่รอด คลายความทุกข์ยาก แม้มีเงินเก็บก็มีไม่มาก การค้าขายโดยมากจำหน่ายสินค้าจากธรรมชาติ ระบบหมุนเวียนทางเศรษฐกิจจึงขยายตัวช้า

บทเพลงเจี๋ยง กันตริ้ม สะท้อนถึงเศรษฐกิจและอาชีพทั้งในอดีตและปัจจุบัน อาชีพหลักของชาวเขมรที่ทำมาโดยตลอดก็คือ อาชีพทำนา ทุกครัวเรือนจะต้องมีที่นาสำหรับทำการเกษตร ขุดบ่อเลี้ยงปลา ปลูกพืชผักต่าง ๆ เลี้ยงวัว ควาย หมู นอกจากนั้นจะปลูกข้าวเจ้าไว้รับประทานและนำบางส่วนไปจำหน่าย อาชีพทอผ้าไหมเป็นอาชีพที่ชาวเขมรทำเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจจากการ ทำนา ถือว่าเป็นภูมิปัญญาในการผลิตเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม แทบทุกบ้านสามารถทอและตัดเย็บใช้เองได้ ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์มีชื่อเสียงในเรื่องของความสวยงามและคุณภาพเป็นอย่างมาก เพราะมีกรรมวิธีการทอที่ละเอียดลออ สามารถนำไปจำหน่ายเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ทำรายได้ให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี

การเลี้ยงช้างเป็นอาชีพที่พบเห็นได้แห่งเดียวในภาคอีสานที่จังหวัดสุรินทร์ พรานป่าชาวเขมรสุรินทร์เป็นผู้มีความสามารถในการคล้องช้าง ในอดีตพื้นที่เขตอีสานตอนใต้บริเวณเทือกเขาพนมดงรักจะมีช้างป่าอาศัยอยู่มาก ช้างป่าถูกนำมาเลี้ยงเพื่อใช้งานและฝึกเพื่อแสดงให้นักท่องเที่ยวชมในเทศกาล “งานช้าง” ซึ่งเป็นงานยิ่งใหญ่ประจำจังหวัดสุรินทร์

อาชีพรับจ้างเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ชาวเขมรมักจะทำหลังจากเสร็จสิ้นจากการทำการเกษตร ส่วนใหญ่ออกจากหมู่บ้านไปทำในเขตกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ เช่น ช่างก่อสร้าง พนักงานโรงงานอุตสาหกรรม พนักงานขาย พนักงานขับรถ เป็นต้น นำรายได้กลับมาจนเจือครอบครัวทำให้มีฐานะดีขึ้น

3. ภาพสะท้อนสังคมด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ปราชญ์วิถีแห่งชาวพุทธ เพราะศาสนาพุทธอยู่คู่กับชาวเขมรอีสานใต้เช่นเดียวกับชาวไทยทั่วไป จึงเกิดภาพสะท้อนของการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของศาสนา การเคารพบูชาพระรัตนตรัย เข้าวัด ทำบุญ ให้ทาน ถือศีล การนำดอกไม้ธูปเทียนสักการบูชาพระพุทธรูปและพระภิกษุสงฆ์ แสดงถึงสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจให้ชีวิตดำเนินตามแนวทางของศาสนาและประสบความสำเร็จ

ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวเขมรอีสานใต้ได้ยึดถือปฏิบัติตามบรรพบุรุษ เช่น ประเพณีแต่งงาน (แซนการ์) มีพิธีสูขอเป็นแบบเฉพาะของชาวเขมร เช่น ฝ่ายเจ้าสาวต้องเตรียมผ้าไหมสำหรับไหว้ญาติผู้ใหญ่ของฝ่ายเจ้าบ่าว ประเพณีบวชนาคเป็นประเพณีที่ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมของชาวพุทธ เมื่อชายอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ จึงจะบวชเพื่อศึกษาพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าทั้งยังเป็นการทำบุญเพื่อทดแทนคุณพ่อแม่ ประเพณีแซนโดนตาถือว่าเป็นประเพณีที่ยิ่งใหญ่และมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเป็นประเพณีที่สร้างความกตัญญู ความรัก ความสามัคคี กล่าวคือ เมื่อถึงวันเพ็ญเดือนสิบหรือเทศกาล “สารทเขมร” ชาวไทยเชื้อสายเขมรไม่ว่าจะใช้ชีวิตอยู่แห่งใด ส่วนใหญ่กลับมาพร้อมหน้าพร้อมตากันที่บ้านเกิดเพื่อประกอบ

พิธีแซนโดนตา โดยร่วมกันจัดทำสำหรับอาหารเครื่องเซ่นไหว้ บอกกล่าวโดนตา(ผีบรรพบุรุษ)ให้มารับสำหรับอาหารที่เซ่นไหว้นั้น แล้วอัญเชิญดวงวิญญาณบรรพบุรุษไปร่วมทำบุญที่วัด จากนั้นอุทิศส่วนกุศล กล่าวได้ว่าชาวเขมรมีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ทั้งร่วมสืบสานพระพุทธศาสนาและมีจารีตที่งดงาม

ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม ได้แก่ พิธีเรือมมมีวัด พิธีมังกิวลจองโด ในการประกอบพิธีเรือมมมีวัดนั้นจะกระทำเพื่อรักษาผู้ป่วยโดยการเข้าทรงของวิญญาณบรรพบุรุษ สร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ป่วยและผู้ร่วมพิธี ส่วนพิธีมังกิวลจองโดเป็นพิธีเรียกขวัญให้มาอยู่กับตัวประกอบบายศรีสู่ขวัญ ประเพณีเกี่ยวกับการละเล่นและเพลงพื้นบ้าน ได้แก่ เล่นตรต เรือมอันเร เรือมอ้าย เล่นเจ็ริง เล่นกันตรึม โดยเล่นตรตจะเล่นในช่วงวันตรุษสงกรานต์ เรือมอันเรเป็นการละเล่นรำสากเพื่อความสนุกสนานและกลายเป็นการรำประจำเผ่าเขมร เรือมอ้ายเป็นการร้องโต้กลอนสดเกี่ยวพาราตีกันระหว่างหนุ่มสาว มีจังหวะสนุกสนานนิยมเล่นในเทศกาลต่าง ๆ ส่วนการเล่นเจ็ริงเป็นการขับร้องเล่าเรื่องถาม-ตอบ ระหว่างชาย-หญิง ปัจจุบันเล่นในงานบุญต่าง ๆ ทั่วไป และการเล่นกันตรึมจะมีความสนุกสนานมากกว่าเจ็ริงเพราะมีทั้งนักร้อง นักดนตรี และผู้รำหรือผู้เต้น ประกอบเพลง นิยมเล่นตามงานบุญต่าง ๆ เช่นกัน สอดคล้องกับที่ ภราดร (2510) ได้กล่าวถึงจังหวัดสุรินทร์ว่ามีการเล่นรื่นเริง เช่น เล่นตรต (ตรุษ) ลูตอันเร (เรือมอันเร) ประเพณีอื่น ๆ ที่กล่าวถึงมีประเพณีการคล้องช้าง พิธีเรือมมมีวัด ประเพณีการทำบุญ การแต่งงานและงานบวช

4. ภาพสะท้อนสังคมด้านค่านิยมและความเชื่อ ปรากฎค่านิยมและความเชื่อในบทเพลงเจ็ริง กันตรึม มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมจิตร กัลยาศิริ (2524) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เพลงพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่เป็นเพลงที่แสดงถึงค่านิยม ยึดถือในจารีตประเพณี แสดงให้เห็นถึงแนวทางของวิถีชีวิตของชาวเขมรที่ยึดติดกับคำสอนและความเชื่อของบรรพบุรุษ แต่ค่านิยมบางอย่างก็เปลี่ยนไปเพราะได้รับอิทธิพลของความทันสมัยในยุคปัจจุบัน

ค่านิยมในการอบรมสั่งสอน ไม่ว่าจะเรื่องพ่อแม่อบรมสั่งสอนลูก พี่สอนน้อง เพราะต้องการให้ผู้รับคำสอนประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบแบบแผนของจารีตประเพณี พ่อแม่สอนให้ลูกเป็นคนดีมีการศึกษา เพราะหวังพึ่งพาลูกยามแก่เฒ่า สอนลูกชายให้รู้จักทำงาน อดทนขยันขันแข็ง สามารถเป็นผู้นำของครอบครัวได้ สอนลูกสาวให้มีระเบียบ ขยันทำงานบ้าน เพื่อเป็นแม่ศรีเรือนเมื่อแต่งงานมีครอบครัว นอกจากนี้บทเพลงยังสะท้อนถึงความรักของพ่อแม่ที่สามารถให้ลูกได้ทุกอย่าง หวังให้ลูกได้เรียนหนังสือ จบมามีงานทำ พ่อแม่ยอมแม้กระทั่งขายที่นา ขายวัวควาย และกู้หนี้ยืมสินมาเพื่อลูก แต่ลูกบางคนไม่มีความกตัญญูรู้คุณพ่อแม่ นำเงินที่พ่อแม่ส่งมา

ให้ไปেলাญเป็นค่าเหล้า ค่ายาเสพติด อบายมุขต่าง ๆ เทียวเตร่ ไม่สนใจการเรียน เป็นความทุกข์ ที่พ่อแม่ได้จากลูก

ชาวเขมรอีสานได้มีค่านิยมให้เกียรติแก่เพศชายในการดำเนินกิจกรรม หรือตัดสินเรื่องราวต่าง ๆ เนื่องจากเพศชายมีความอดทนแข็งแรง เป็นผู้นำได้ดีกว่า หญิงชาวเขมรจึงมักเลือกคู่ครองที่มีลักษณะขยัน อดทน มีภาวะของความเป็นผู้นำ ส่วนชายจะปรารถนาหญิงที่เป็นแม่บ้านแม่เรือน แต่ก็สามารถทำงานเกษตรร่วมกันได้ด้วย

ในด้านความเชื่อ ชาวเขมรอีสานได้มีความเชื่อสืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ทั้งความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนา โดยบทเพลงจะสะท้อนถึงวิถีแห่งชาวพุทธ การกราบไหว้บูชาพระ ขอปกรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเกี่ยวกับเทวดา ครูบาอาจารย์ที่ล่วงลับไปแล้ว เพราะเชื่อว่าอำนาจเหนือธรรมชาติเหล่านั้นจะคอยปกป้องรักษาคุ้มครองชีวิต ครอบครั้ว และบริเวณที่อาศัยอยู่ให้มีความสุข ความเจริญ กระทำงานใด ๆ เมื่อได้บนบานศาลกล่าวแล้วจะประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับที่ จารุวรรณ ธรรมวัตร (2530 , หน้า ,180 - 193) ได้กล่าวถึงความเชื่อ และพิธีกรรมว่าเป็นความเชื่อของชาวไทยคือความรู้สึกเชื่อถือและยอมรับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทำให้มนุษย์มีหลักยึดเหนี่ยวทางใจ เกิดความรู้สึกอบอุ่นมั่นใจ ว่ามีอำนาจพิเศษคอยปกป้องคุ้มภัยให้กับตน จึงเกิดเป็นพิธีกรรมขึ้น

ความเชื่อเรื่องคำสาบาน มักปรากฏในคำพูดของหนุ่มสาวที่มีความรักต่อกัน ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่เชื่อคำพูดกันแล้ว ก็จะสาบานให้ประสพกับเคราะห์ร้าย ส่วนความเชื่อเรื่องบุญ บาป ชาติภพ เป็นความเชื่อที่เกิดจากการนับถือศาสนาพุทธ ให้ทำบุญคือทำความดี คนที่เป็นคู่รักกัน ก็เชื่อว่าทำบุญมาร่วมกัน ชาตินี้จึงได้ครองคู่ แต่ถ้าชาตินี้ไม่ได้เป็นสามีภรรยา ก็จะสาบานขอให้พบและแต่งงานกันในชาติหน้าได้ ค่านิยมและความเชื่อต่าง ๆ เหล่านี้ได้สะท้อนจากเพลงเจรียง กันตรึม ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่ผู้แต่งได้ประพันธ์ขึ้นจากสภาพความเป็นจริงในสังคม สอดคล้องกับที่ ตรีศิลป์ บุญขจร (2523 , หน้า , 7 - 8) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของวรรณกรรมและสังคมว่า วรรณกรรมสะท้อนสังคมทั้งในด้านรูปธรรมและนามธรรม ด้านรูปธรรม หมายถึง เหตุการณ์ทั่วไปที่เกิดขึ้นในสังคม ส่วนทางด้านนามธรรมนั้น หมายถึง ค่านิยมในชีวิตของคนในสังคม ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน นักเขียนก็ย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทั้งในด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ปรัชญาและการเมือง

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลการแพร่กระจายของวงเจรียง วงกันตรึม ในจังหวัด สุรินทร์ ทำให้ทราบค่านิยมและความแพร่หลายของวง จำนวนของวง ลักษณะส่วนประกอบของวง รูปแบบการแสดง สถานที่ โอกาสและค่าตอบแทนในการแสดงแต่ละครั้ง รวมทั้งความรู้สึกของการเป็นศิลปินเพลงพื้นบ้านและแนวคิดในการพัฒนางวงหรือคณะให้คงอยู่ในสังคมต่อไป

วงเจรีียงในปัจจุบัน รวมกลุ่มกันเป็นชมรมอนุรักษ์ศิลปะการแสดงพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ โดยมีสำนักงานตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วยคณะเจรีียงต่าง ๆ เช่น คณะเจรีียงไทยรุ่ง คณะเจรีียงสมหวัง คณะเจรีียงสายรุ่ง คณะเจรีียงแหวนเพชร คณะเจรีียงสายอาทิตย์ เป็นต้น การว่าจ้างให้ทำการแสดงจะติดต่อไปผ่านหัวหน้าวงหรือหัวหน้าคณะ ทำการแสดงตามงานบุญทั่ว ๆ ไป ในกลุ่มชาวเขมรจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และกลุ่มชาวเขมรที่อยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย วงเจรีียงบางวงยังมีโอกาสนำศิลปะการแสดงพื้นบ้านนี้ไปเผยแพร่ในต่างประเทศ เช่น กัมพูชา สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เป็นต้น สร้างความภาคภูมิใจให้กับเหล่าศิลปินเจรีียงและชาวไทยเชื้อสายเขมร

วงกันตรึมได้รับความนิยมมากในจังหวัดสุรินทร์ มีศิลปินกันตรึมมากมายในปัจจุบัน ทั้งที่เป็นกันตรึมรูปแบบโบราณ กันตรึมประยุกต์ และกันตรึมร็อก กันตรึมได้รับการว่าจ้างให้แสดงในงานมงคลทุกประเภทของกลุ่มชาวเขมรอีสานใต้และกลุ่มชาวเขมรทั่วประเทศไทย ซึ่งวงกันตรึมที่ได้รับความนิยมและเป็นผู้นำในยุคแรกก็คือ วงกันตรึมดาร์กี้ ต่อมาเกิดวงกันตรึมอีกหลายวงและมีชื่อเสียงในปัจจุบัน เช่น วงกันตรึมน้ำผึ้ง เมืองสุรินทร์ วงกันตรึมสมานชัย วงกันตรึมศรีฟ้า ดารณี วงกันตรึมร็อกคงคย เป็นต้น การแสดงกันตรึมจะมีความสนุกสนาน จังหวะและทำนองเพลงรวดเร็วเร้าใจ รูปแบบการแสดงคล้ายคลึงกับการแสดงหมอลำของภาคอีสานตอนเหนือ

กันตรึมบางวงมีโอกาสไปแสดงต่างประเทศ เช่น คณะน้ำผึ้ง เมืองสุรินทร์ แสดงที่ประเทศญี่ปุ่น คณะศรีฟ้า ดารณี แสดงที่ประเทศอิตาลี เป็นต้น ซึ่งความโด่งดังอันเกิดจากศิลปะการแสดงพื้นบ้านตามแบบฉบับของตนเอง ความสวยงามของชุดการแสดงและการรำรำ ประกอบกับความไพเราะจับใจชวนสนุกครื้นเครง ทำให้ได้รับความนิยมโดยทั่วไปจากผู้ชมทั้งที่เป็นกลุ่มชาวเขมร ชาวไทยและชาวต่างชาติ

จะเห็นได้ว่า ดนตรีและการแสดงพื้นบ้านเป็นสื่อเชื่อมความสัมพันธ์อันดีของทุกเชื้อชาติได้ ถึงแม้ไม่ได้ใช้ภาษาเดียวกัน แต่ก็ได้รับความสุขจากเสียงเพลงและความสวยงามเหมือนกัน เจรีียงและกันตรึมจึงไม่ใช่เป็นเพียงสมบัติของชาวเขมรอีสานใต้เท่านั้น แต่ยังเป็นสมบัติของชาติที่ต้องได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟู เพื่อการดำรงอยู่ของศิลปวัฒนธรรมอันดีงามคู่ประเทศชาติสืบไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ด้านสุนทรียศาสตร์ในเพลงเจรีียง กันตรึม
2. ควรมีการศึกษาวิธีการนำบทเพลงเจรีียง กันตรึม มาเป็นบทเรียนในหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อการอนุรักษ์และเผยแพร่เพลงพื้นบ้านแขนงนี้ไว้